

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi/Received : 05.08.2021

Kabul Tarihi/Accepted : 11.11.2021

DOI: 10.17155/omuspd.979202

SPORTİF YETENEK GELİŞTİRME ORTAMI ÖLÇEĞİ TÜRKÇE GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŐMASI

Yunus BERK^{1*} Seydi Ahmet AĐAOĐLU²

Z

Bu araştırmanın amacı orijinal adı ‘‘Talent Development Environment Questionnaire for Sport’’ olan ölçeğin Türkçe’ye uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmaktır. Ölçeğin güvenirliği Cronbach Alfa katsayısı, madde korelasyon analizi ve madde fark analizi ile ölçülmüş, birleşik güvenirlik (CR) lmleriyle desteklenmiştir. Geçerlik için ise açıklayıcı ve doğrulamalı faktör analizleri yapılmış, ayrıca yakınsak geçerlik (AVE) değerlerine bakılmıştır. Ölçeğin normallik dağılımını sınamak için basıklık, arpıklık değerleri hesaplanmış, faktörler arasındaki ilişkiyi sınamak için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayısı $\alpha=.721$ olarak bulunmuştur. CR değerleri 0.79-0.89 arasında bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizi neticesinde ölçeğin beş alt boyuttan oluştuğu ve yeterli faktör yükü taşıdığı grlmştir. AVE değerleri 0.49–0.67 arasında bulunmuştur. Doğrulamalı faktör analizi sonuçlarına göre uyum indeksleri χ^2/sd 1.72, RMSEA 0.035, GFI 0.95, NFI 0.92, CFI 0.96, RMR 0.03 olarak bulunmuştur. Yapılan güvenirlik analizi sonuçları ölçeğin gvenirliğ olduğunu, madde fark analizi ve madde korelasyon analizi ölçeğin zamana göre değişmez ve tutarlı olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orijinal faktör yapısını koruduğu ancak BKH faktörüne ait üç maddenin yeterli faktör yükünü taşımadığı görülmüş ve ölçekten ıkarılmıştır. Elde edilen 22 maddelik ve 5 alt boyutlu lek uyarlanmış ve Türkçe kullanımına uygun bulunmuştur.

Anahtar Szckler: Geçerlik, güvenirlik, yetenek gelişimi

TURKISH VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF THE SPORTS TALENT DEVELOPMENT ENVIRONMENT SCALE

ABSTRACT

The aim of this research is to adapt the scale, whose original name is ‘‘Talent Development Environment Questionnaire for Sport’’, into Turkish and to study its validity and reliability. The reliability of the scale was measured by Cronbach’s Alpha coefficient, item correlation analysis and item difference analysis, and was supported by composite reliability (CR) measurements. Explanatory and confirmatory factor analyses were performed for validity, and average variance extracted (AVE) values were also checked. In order to test the normality distribution of the scale, kurtosis and skewness values were calculated, and Pearson correlation analysis was performed to test the relationship between the factors. The reliability coefficient of the scale was found as $\alpha=.721$. CR values were found between 0.79-0.89. As a result of the explanatory factor analysis, it was seen that the scale consisted of five sub-dimensions and had sufficient factor load. AVE values were found to be between 0.49-0.67. According to the confirmatory factor analysis results, the fit indices were found as χ^2/sd 1.72, RMSEA 0.035, GFI 0.95, NFI 0.92, CFI 0.96, RMR 0.03. Reliability analysis results show that the scale is reliable, item difference analysis and item correlation analysis show that the scale does not change over time and is consistent. It was observed that the scale preserved its original factor structure, but three items belonging to the HQP factor did not carry sufficient factor load and were removed from the scale. The resulting 22-item and 5 sub-dimension scale was adapted and found suitable for use in Turkish.

Keywords: Ability development, reliability, validity

*Yazışmadan Sorumlu Yazar: Yunus BERK, yunberk@gmail.com

¹ Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı

GİRİŐ

Yetenek seçimi gelişmiş ülkeler için bilimsel olarak yapılandırılması gereken bir olgu olarak düşünülürken bazı gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler için doğal yoldan ortaya çıkan bir olgu olarak görülmektedir. Sportif literatüre baktığımızda yetenek seçimi genel olarak doğal seçim ve bilimsel seçim başlıkları altında faaliyet göstermektedir. Bu durum kendi içinde bazı olumsuz ya da olumlu sonuçlara zemin hazırlamaktadır. Genellikle gelişmemiş ve az gelişmiş ülkelerin sportif anlayışında yer alan doğal seçim ilkesinin, olumsuz yanı sporcunun temel yeteneklerini göz ardı ederek dış etkenlere bağılı olarak yaptığı branş seçiminde gelişiminin yeterli seviyeye ulaşmamasıdır (Muratlı, 2003). Bilimsel yöntemle kıyasla doğal seçim yönteminin gelişime negatif etkisinin olduğu söylemek mümkündür, bilimsel yöntemde spor hayatının başlangıcında performans testleri yapılan sporcu yeteneklerine uygun olan branşa yönlendirilir ve çalışmalara hemen başlar, doğal seçim yöntemindeyse zaten spor yapıyor olan çocuk yetenekli ise diğerlerinden ayrılır ve branşa yönlendirilir (Bompa, 1999). Gelişmiş ülkelerde yapılan araştırmalar sportif yeteneği tanımlama sisteminin ülkelerin sportif kalkınma programları için temel kural olduğunu göstermektedir (Gullich ve Emrich, 2006). Gelişmiş ülkelerin spor anlayışına uygun olarak uygulanan bilimsel yetenek seçim yöntemine baktığımızda konuyla ilgili uzmanlar tarafından tespit edilen yeteneklerin, bu yeteneklere özgü spor dalıyla eşleştirilmesi sonucu bireyin doğuştan yeteneği olan branşta değerlendirilmesidir. Boy uzunluğu, kilo, hız, reaksiyon süresi ve koordinasyon yeteneği gibi özellikler bilimsel seçimin yeteneği tespit etmede yer verdiği bazı kriterlerdir. Bilimsel seçim doğal seçimle kıyaslandığında uzmanlar tarafından daha fazla kabul görmektedir, bunun sebebi sporcudaki yüksek performans seviyesine daha erken ulaşılabilir olmasıdır (Bompa, 2009). Günümüzde birçok branşta rekabet gücünün artması, takımların yetenekli sporcuları daha küçük yaşlarda keşfetme zorunluluğunu doğurmuştur (Abbott ve Collins, 2002).

Çocukların yeteneklerini erken yaşta keşfetmek eğitim sürecinin uzun olmasını sağlaması açısından büyük önem arz etmektedir. Bununla birlikte Howe ve ark. (1998) yeteneğin birçok farklı niteliği içerdiği fikrini ortaya atmışlardır. Buna göre yetenek, genetik olarak aktarılan ve nispeten doğuştan gelen özelliklerle karakterize olabilen bir niteliktir. Yetenek birçok farklı faktörden etkilenen bir yapıdır, ayrıca yeteneğin gelişimi ve ilerlemesi de birçok fiziksel ve zihinsel öğelerden etkilenmektedir.

Yetenek gelişimi genetik faktörlere ve çevresel şartlara bağılı olmakla birlikte üst seviyeye çıkabilmek için eğitime ve yönlendirmeye ihtiyaç duymaktadır. Bireylerin genetik özellikleri

fiziksel aktiviteye ya da branşa uygun olması onlar için avantaj sağlayan bir konudur ancak sadece fiziksel parametrelerin uygunluğu başarı için yeterli olamayabilir. Konuyla ilgili yapılan bir çalışmaya göre gerekli becerilerin sürekli tekrarlar ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (Ericsson ve ark., 1993). Farklı branşlarda yapılan inceleme sonucunda uygulama miktarı ile performans düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Starkes ve ark., 1996). Her ne kadar fiziksel uygunluk başarıyı sağlamak için büyük önem taşısa da becerilerin motorik hale gelmesi için sürekli uygulamalar ve tekrarlar yapılması gerekmektedir. Buna ek olarak çocukların doğru yönlendirme ve bilgilendirmeye ihtiyaçları vardır. Bunu sağlayacak kişi en başta ebeveynlerdir ancak spor hayatı boyunca sporcunun gelişimini ve gereksinimlerini takip eden kişi antrenör olduğu için aileden sonra en önemli destek unsurudur. Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalara baktığımızda antrenörlerin sporcuya sağladığı destek ve ondan aldığı geri bildirim etkinliklerinin antrenörlerin kişiliği ile sporcunun özelliklerinin uyum içinde çalışmasına bağlı olduğunu göstermektedir (Rees ve ark., 2012; Rees ve ark., 2013). Doğru iletişim kanalını bulmak sporcunun kendini rahat ifade edebilmesini ve antrenörün problemlere ve sporcunun gereksinimlerine doğru yanıtı oluşturmasına imkn tanıyacaktır. Antrenörler gerekli teknik becerilerin ve sportif performansın gelişimine katkıda bulunmanın yanı sıra gelişim yıllarında sporcularda psikolojik becerilerin ve zihinsel tokluğun geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadırlar (Gould, 2002; Martindale ve ark., 2007; Gould, 2007; Gucciardi ve ark., 2009; Connaughton ve ark., 2010). Sonuç olarak antrenörlerin ve bireysel eğiticilerin varlığı sporcuların gelişimi ve st seviyeye erişmeleri için önemli bir unsur olduğunu söylemek mümkündür (Martindale, ve ark., 2005; Martindale, ve ark., 2007).

En yüksek verimin elde edilmesi için psikolojik durumun da iyi olması gerekmektedir. Psikolojik beceriler sporcunun yaşadığı zorlukların üstesinden gelebilmesi için önemlidir, hatta st seviyedeki sporcuların daha yüksek bir psikolojik beceriye sahip olması gerekmektedir (Thomasve ark., 1999). st düzey sporcularda kararlılık ve algılama yetkinliği yüksek seviyede sürdürülebilmektedir (Deci ve Ryan, 1985). Ayrıca Holt ve Dunn (2004) genç elit futbolcuların başarılarının merkezinde disiplin, fedakarlık, güçlü motivasyon ve kariyer planlamalarının olduğunu bulmuştur. Bununla beraber st seviyedeki sporcuların alt seviyedekilere göre daha yüksek motivasyona sahip olduğu vurgulanmıştır (Ward ve ark., 2004).

st düzey performansı sürdürebilmek fiziksel gelişimin yanı sıra psikolojik unsurlarında iyi durumda olmasıyla mümkün olabilmektedir. Bu psikolojik faktörleri düzeltmek öncelikle problemin nerede olduğunu tespit etmekle mümkün olacaktır. Türkçeye uyarlamış olduğumuz Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı leği bu psikolojik bileşenlerin durumunu tespit etmek

açısından büyük önem arz etmektedir. Psikolojik durumu tespit edilen sporcuların varsa sorunları bu ölçek sayesinde elde edilen bilgiler neticesinde çözüme kavuşma olanağı bulacaktır.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Bu çalışmaya Türk toplumunun ortak yapısını yansıtmak amacıyla beş farklı bölgede belirlenen beş farklı şehirden sporcular dahil edilmiştir (Kayseri 147 kişi, Kahramanmaraş 105 kişi, Samsun 70 kişi, İstanbul 137 kişi, Van 151 kişi). Bunun yanı sıra Türk spor yapısını tam anlamıyla yansıtabilme için birçok farklı branştan sporcu çalışmaya katılmıştır (Futbol 161 kişi, Basketbol 129 kişi, Hentbol 34 kişi, Voleybol 25 kişi, Tenis 41 kişi, Yüzme 83 kişi, Su Topu 17 kişi, Atletizm 81 kişi, Boks 39 kişi). Çalışmaya gönüllü olarak katılan sporcular, bir antrenörle en az bir yıl çalışıyor olmak, haftada en az üç gün antrenman yapıyor olmak, 13-18 yaş aralığında olmak ve aktif spor hayatına devam ediyor olmak koşullarına uygun olarak seçilmiştir. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması amacıyla yürütülen çalışmaya 610 sporcu katılmıştır, çalışmaya katılan sporcuların yaş ortalaması 15.09, cinsiyete göre dağılımları ise 474 erkek, 136 kadındır.

Türkçeye Uyarlama ve Çeviri

Orijinal adı Talent Development Environment Questionnaire for Sport olan ölçeğin Türkçeye uyarlanmasını yapabilmek amacıyla öncelikle ölçek sahibinden izin alınmıştır. Daha sonra araştırmacı tarafından ölçeğin Türk sporcularının kültür yapısına uygunluğunu görebilmek amacıyla ilk çeviri yapılmıştır. Ölçeğin Türk sporcularına uygun olabileceğine karar verildikten sonra çeviri için hem İngilizce alanında hem de spor alanında yeterliğe sahip olan üç uzmana çeviri yaptırılmıştır. Üç uzmandan gelen İngilizce – Türkçe çeviri madde madde incelenerek ortak yapı oluşturulmuş ve bu oluşan Türkçe ölçeğin farklı bir uzman tarafından Türkçeden İngilizceye çevirisi yapılmış sonuç olarak orijinal ölçek formu ile son oluşturulan form arasında bulgularda da görüleceği üzere herhangi bir farklılık olmadığı görülmüştür. Böylelikle nihai Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Verilerin elde edilmesi amacıyla öncelikle tarafımızdan oluşturulan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Demografik bilgi formuna ek olarak orijinal adı “Talent Development Environment Questionnaire for Sport” olan, Li ve ark. (2015) tarafından oluşturulan, Türkçeye Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği olarak çevirilen ölçek kullanılmıştır. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği 5 alt boyut ve 25 maddeden oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; uzun vadede gelişim (5 madde), bütünsel kaliteli hazırlık (7 madde), beklentilerin planlanması (5

madde), iletişim (4 madde) ve destekleyici çevre (4 madde) olarak isimlendirilmiştir. Bütünsel kaliteli hazırlık alt boyutunda yer alan maddeler ters kodlanmıştır.

Çalışmayı gerçekleştirmek için Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurularak OMÜ KA EK 2019/44 karar nolu ve 08.05.2019 tarihli etik kurul onayı alınmıştır.

Verilerin Analiz Yöntemi

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması amacıyla elde edilen veriler SPSS 25 ve AMOS 24 ile analiz edilmiş, bazı hesaplamalar için Excel kullanılmıştır. Öleğın güvenirlilik analizleri için Cronbach Alpha katsayısına bakılmıştır. Cronbach Alpha analizleri sonucunda elde edilen değerlerin doğruluğunu desteklemek amacıyla birleşik güvenirlilik (CR) değerleri hesaplanmıştır. Maddelerin korelasyon analizleri için Pearson Momentler Çarpımı Katsayısı, ölçek maddelerinin fark analizleri için Bağımlı Örneklem T Testi uygulanmıştır. Test tekrar test analizleri için yine aynı yöntem kullanılmıştır.

Öleğın yapı geçerliğini sınamak amacıyla faktör analizleri yapılmıştır. Ölçekte yer alan maddelerin hangi boyutlar altında yer aldığını ve faktör yüklerini görmek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. AFA sonucunda elde edilen verilerin geçerliğini test etmek için Doğrulamalı Faktör Analizi yapılmıştır. DFA sonucunda elde edilen sonuçların normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacıyla basıklık, çarpıklık analizleri yapılmıştır. Ayrıca faktör analizlerini desteklemek amacıyla yakınsak geçerlik (AVE) değerlerine bakılmıştır. Öleğın ve faktörlerin güvenirlilik analizleri yapılmıştır. Ölçeğe ait faktörlerin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını görmek amacıyla alt boyutların Pearson Korelasyon Katsayılarına bakılmıştır.

BULGULAR

Güvenirlilik Analizi

SYGO ölçeğinin güvenirliliğini belirlemek için iki farklı yöntem kullanılmıştır. İlk kullandığımız yöntem Cronbach's Alpha katsayısı yöntemidir. Bu yöntemde ölçekte yer alan bölümlerin iç güvenirlilik katsayısı olan "Cronbach's Alpha" hesaplanmıştır. Ayrıca cronbach alfa güvenirlilik analizini pekiştirmek için birleşik güvenirlilik (CR) değerleri hesaplanmıştır. Güvenirliliğin belirlenmesi amacıyla yapılan diğer yöntem ise test tekrar test yöntemidir.

87Alfa katsayısı 0,00 - 0,40 arasında ise öleğın güvenilir olmadığı, 0,40 - 0,60 arasında ise öleğın zayıf güvenirlilikte olduğu, 0,60 - 0,80 arasında ise oldukça güvenilir olduğu, 0,80 - 1,00 arasında ise yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir (Özdamar, 2011). Ölçekten elde edilen verilerin iç tutarlılığını test etmek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış (.721) ve oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Tekrar test analiz sonucunda

elde edilen verilerin de iç tutarlılığı hesaplanmış (.702) ve oldukça güvenilir olduğu bulunmuştur.

Ölçeğin iç tutarlılığını görmek için yapılan madde ilişki analizinde ilişki katsayılarının yüksek olmasının, maddenin ölçülen teorik yapıya uygunluğunu gösterdiği ve korelasyon katsayısının .30 ve üzerinde olması gerektiği belirtilmektedir (Gözüm ve Aksayan 2002, zdamar 2004).

Tablo 1. Test - Tekrar Test Madde Korelasyon Analizi

		n	r	p
Eşleştirme 1	UVG1 & İUVG1	610	,495	<,001
Eşleştirme 2	UVG2 & İUVG2	610	,322	<,001
Eşleştirme 3	UVG3 & İUVG3	610	,309	<,001
Eşleştirme 4	UVG4 & İUVG4	610	,346	<,001
Eşleştirme 5	UVG5 & İUVG5	610	,478	<,001
Eşleştirme 6	BKH1 & iBKH1	610	,439	<,001
Eşleştirme 7	BKH2 & iBKH2	610	,624	<,001
Eşleştirme 8	BKH3 & iBKH3	610	,313	<,001
Eşleştirme 9	BKH4 & iBKH4	610	,322	<,001
Eşleştirme 10	BKH5 & iBKH5	610	,687	<,001
Eşleştirme 11	BKH6 & iBKH6	610	,486	<,001
Eşleştirme 12	BKH7 & iBKH7	610	,688	<,001
Eşleştirme 13	BP1 & iBP1	610	,358	<,001
Eşleştirme 14	BP2 & iBP2	610	,391	<,001
Eşleştirme 15	BP3 & iBP3	610	,349	<,001
Eşleştirme 16	BP4 & iBP4	610	,377	<,001
Eşleştirme 17	BP5 & iBP5	610	,778	<,001
Eşleştirme 18	İLT1 & iİLT1	610	,329	<,001
Eşleştirme 19	İLT2 & iİLT2	610	,422	<,001
Eşleştirme 20	İLT3 & iİLT3	610	,396	<,001
Eşleştirme 21	İLT4 & iİLT4	610	,504	<,001
Eşleştirme 22	D1 & iD1	610	,565	<,001
Eşleştirme 23	D2 & iD2	610	,559	<,001
Eşleştirme 24	D3 & iD3	610	,623	<,001
Eşleştirme 25	D4 & iD4	610	,470	<,001

İlk lm ve ikinci ölçüm arasında yapılan Pearson madde korelasyon analizlerinde tüm maddeler arasında anlamlı düzeyde ilişki ($p<.05$), bulunmuştur. Bu sonuçlara bakarak sporcuların lkte yer alan maddelere doğru ve samimi cevap verdikleri söylenebilir. lkten elde edilen veriler incelendiğinde lkte yer alan maddelerin farklı dönemlerde benzer özellikleri sınıadığı görülmüştür. Korelasyon tablosuna baktığımızda en yüksek korelasyon katsayısı $r=.778$ BP5 olurken en düşük korelasyon ise $r=.309$ ile BP3 maddesi olmuştur. Korelasyon katsayılarını değerlendirdiğimizde yüksek derecede ilişki göstermeyen maddeler olsa dahi katsayıların istatistiksel olarak anlamlılığı göstermesi ile testin kararlılığına sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Test – Tekrar Test Madde Fark Analizi

	Eşleştirilmiş Farklılıklar 95% Güven Aralığında							
	Ort.	S.S.	S. Hata	En Düşük	En Yüksek	t	sd	p
UVG1	,011	,662	,027	-,041	,064	,428	609	,669
UVG2	,033	,775	,031	-,029	,094	1,045	609	,296
UVG3	,003	,767	,031	-,058	,064	,106	609	,916
UVG4	,034	,844	,034	-,033	,102	1,007	609	,314
UVG5	-,016	,781	,032	-,079	,046	-,518	609	,605
BKH1	-,023	1,521	,062	-,144	,098	-,373	609	,710
BKH2	,028	1,284	,052	-,074	,130	,536	609	,592
BKH3	,108	1,751	,071	-,031	,247	1,526	609	,127
BKH4	,087	1,677	,068	-,046	,220	1,280	609	,201
BKH5	,025	1,266	,051	-,076	,125	,480	609	,632
BKH6	,105	1,496	,061	-,014	,224	1,732	609	,084
BKH7	-,010	1,197	,048	-,105	,085	-,203	609	,839
BP1	,043	,980	,040	-,035	,121	1,074	609	,283
BP2	,051	,924	,037	-,023	,124	1,359	609	,175
BP3	-,011	1,019	,041	-,093	,070	-,278	609	,781
BP4	,023	,895	,036	-,048	,094	,633	609	,527
BP5	,008	,511	,021	-,032	,049	,396	609	,692
İLT1	-,015	1,011	,041	-,095	,066	-,360	609	,719
İLT2	,007	,966	,039	-,070	,083	,168	609	,867
İLT3	,021	1,027	,042	-,060	,103	,512	609	,609
İLT4	-,036	,893	,036	-,107	,035	-,998	609	,319
DÇ1	-,023	,838	,034	-,090	,044	-,676	609	,499
DÇ2	-,051	,822	,033	-,116	,015	-,1527	609	,127
DÇ3	-,041	,806	,033	-,105	,023	-,1255	609	,210
DÇ4	,008	,849	,034	-,059	,076	,238	609	,812

Test–tekrar test madde fark analizi için Bağımlı Örnekleme T (Paired Simple T) testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda maddelere ait fark analizinde anlamlı bir sonuç olmadığı görülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre iki farklı zaman diliminde uygulanan ölçeğin zamana göre değişmezliği kanıtlanmıştır.

Geçerlik Analizi

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin geçerliğini test etmek amacıyla, öncelikle açıklayıcı faktör analizi (AFA) kullanılarak mevcut faktör yapısı ortaya konmuş daha sonra doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılarak yapı geçerliği test edilmiştir. Verilerin açıklayıcı faktör analizine uygunluğunu test etmek amacıyla öncelikle KMO ve Barlett's testleri yapılmıştır. KMO analizi maddeler arasındaki ilişkileri ve faktör analizine uygunluğu ölçen bir test yöntemidir. KMO değeri 0 ile 1 arasında olmalıdır. KMO değeri 0.8 üzerinde olursa faktör analizi için mükemmel uygunluğu gösterir (Büyüköztürk, 2002). Elde ettiğimiz KMO değeri verilerin faktör analizine mükemmel seviyede uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. KMO ve Barlett's analizi

Kaiser-Meyer-Olkin Testi		,807
Barlett's Testi	Ki - Kare	4750,542
	Sd	300
	p.	,000

Açıklayıcı faktör analizi yapmadan önce verilerin ve örneklem büyüklüğünün faktör analizi yapmaya uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett's testleri uygulanmıştır. Tablo 3. incelendiğinde Kaiser-Meyer-Olkin testine göre (KMO=.807) veri setinde yer alan örneklem sayısının uygun olduğu, Barlett's testi sonuçlarına göre ($p=.000$ $p>.05$) ise verilerin çok değişkenli dağılıma sahip olduğu, dolayısıyla veri setinin faktör analizi yapmaya uygun olduğu bulunmuştur.

Tablo 4. Açıklayıcı faktör analizi

Faktörler	Maddeler	Faktör Yükleri	Öz Değer	% Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Uzun Vadede Gelişim	UVG1	,752	3,248	12,990	,846
	UVD2	,819			
	UVD3	,744			
	UVD4	,805			
	UVD5	,802			
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	BKH1	,692	2,569	10,274	,702
	BKH2	,573			
	BKH3	,476			
	BKH4	,506			
	BKH5	,599			
	BKH6	,707			
	BKH7	,613			
Beklentilerin Planlanması	BP1	,746	4,000	15,999	,842
	BP2	,847			
	BP3	,714			
	BP4	,812			
	BP5	,756			
İletişim	İLT1	,785	1,871	7,485	,840
	İLT2	,887			
	İLT3	,792			
	İLT4	,786			
Destekleyici Çevre	DÇ1	,726	2,119	8,474	,745
	DÇ2	,797			
	DÇ3	,781			
	DÇ4	,693			

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğine uygulanan açıklayıcı faktör analizi neticesinde madde faktör yüklerinin 0.476 ile 0.887 arasında yer aldığı görülmektedir. Açıklayıcı

faktör analizi sonucunda orijinalinde olduğu gibi beş faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçek varyansın 55.222'sini açıklamaktadır. Ölçekte yer alan faktör yapıları için elde edilen alfa katsayıları kabul edilebilir sınırlar içerisinde. Orijinal ölçekte 25 madde ve 5 alt boyut bulunmaktadır, uzun vadede gelişim alt boyutunda 5 madde, bütünsel kaliteli hazırlık alt boyutunda 7 madde, beklentilerin planlanması alt boyutunda 5 madde, iletişim alt boyutunda 4 madde, destekleyici çevre alt boyutunda 4 madde yer almaktadır. Bu yapı uyguladığımız açıklayıcı faktör analizi sonucunda veri setimizde de korunmuş yani orijinal ölçekle aynı yapı elde edilmiştir.

Tablo 5. Doğrulatoryıcı faktör analizi

Faktörler	Maddeler	Standart Faktör Yüğü	Standart Olmayan Faktör Yüğü
Uzun Vadede Gelişim	UVG1	,678	1,000
	UVD2	,767	1,143
	UVD3	,668	,883
	UVD4	,761	1,170
	UVD5	,743	1,075
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	BKH1	,603	1,000
	BKH5	,526	,887
	BKH6	,648	1,024
	BKH7	,504	,773
Beklentilerin Planlanması	BP1	,691	1,000
	BP2	,814	1,172
	BP3	,598	,786
	BP4	,787	1,052
	BP5	,704	,995
İletişim	İLT1	,713	1,000
	İLT2	,819	1,246
	İLT3	,774	1,239
	İLT4	,714	1,054
Destekleyici Çevre	DÇ1	,582	1,000
	DÇ2	,760	1,195
	DÇ3	,744	1,259
	DÇ4	,514	,803
Silinen Maddeler			BKH2
			BKH3
			BKH4

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğine uygulanan doğrulatoryıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin orijinalinde olduğu şekilde geçerli olmadığı görülmüştür. Bütünsel kaliteli hazırlık alt boyutuna ait BKH2 (.479), BKH3 (.384), BKH4 (.380) maddelerinin düşük standart faktör yüğü taşıdığı görülmüş ve ölçekten çıkarılmıştır. Doğrulatoryıcı faktör analizi sonucunda üç maddenin ölçekten çıkarılmasıyla elde edilen faktör dağılımını görmek amacıyla ölçekte yer alan 22 maddeyle açıklayıcı faktör analizi tekrar yapılmıştır. Düşük faktör yüğü taşıyan üç

madde ölçekten çıkarıldıktan sonra tekrar AFA yapılması gerekmektedir. Elde edilen 22 maddelik ölçeğin AFA'ya uygun olup olmadığını sınamak amacıyla KMO ve Barlett's analizleri yapılmıştır.

Tablo 6. KMO ve Barlett's analizi

Kaiser-Meyer-Olkin Testi	,804	
Barlett's Testi	Ki - Kare	4458,860
	Sd	231
	p.	,000

Açıklayıcı faktör analizi tablosu incelendiğinde Kaiser-Meyer-Olkin testine göre (KMO=.804) veri setinde yer alan örneklem sayısının uygun olduğu, Barlett's testi sonuçlarına göre ($p=.000$ $p>.05$) ise verilerin çok değişkenli dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar veri setinin faktör analizi yapmaya uygun olduğu göstermektedir.

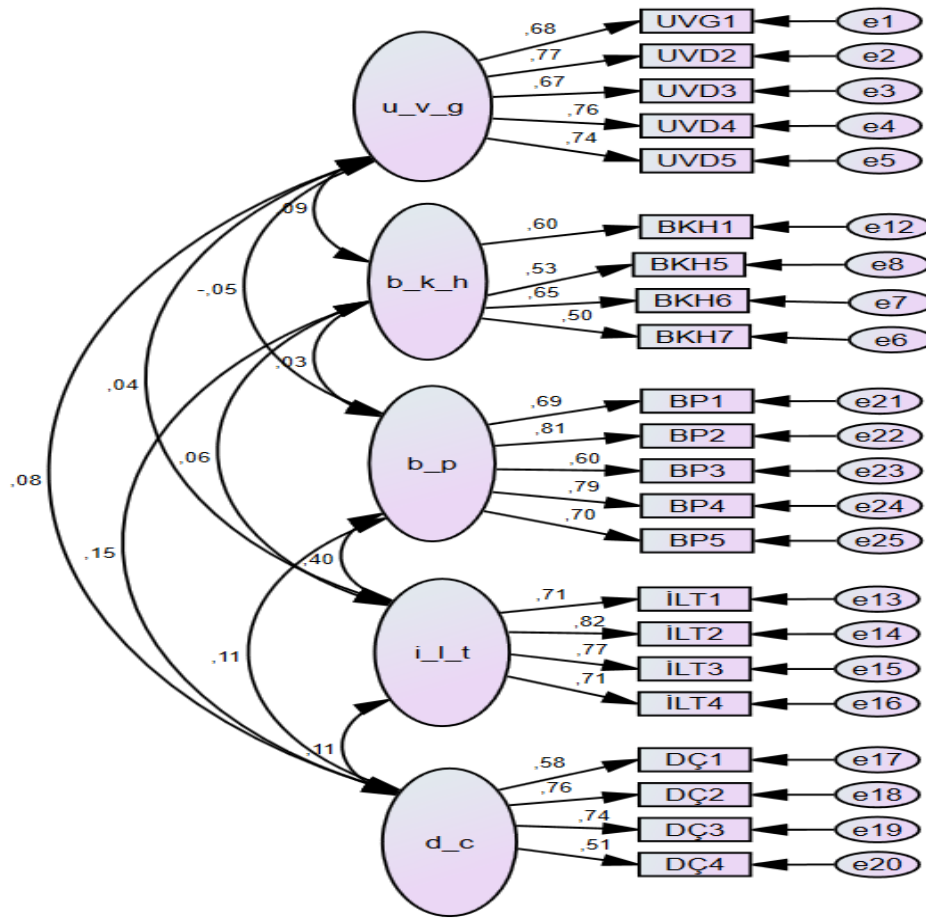
Tablo 7. Açıklayıcı faktör analizi

Faktörler	Maddeler	Faktör Yükleri	Öz Değer	% Açıklanan Varyans	Cronbach Alfa
Uzun Vadede Gelişim	UVG1	,752	3,196	14,526	,846
	UVD2	,819			
	UVD3	,744			
	UVD4	,805			
	UVD5	,802			
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	BKH1	,727	1,905	8,661	,655
	BKH5	,661			
	BKH6	,798			
	BKH7	,792			
Beklentilerin Planlanması	BP1	,746	3,989	18,131	,842
	BP2	,847			
	BP3	,714			
	BP4	,812			
	BP5	,756			
İletişim	İLT1	,785	1,842	8,374	,840
	İLT2	,887			
	İLT3	,792			
	İLT4	,786			
Destekleyici Çevre	DÇ1	,726	2,278	10,355	,745
	DÇ2	,797			
	DÇ3	,781			
	DÇ4	,693			

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğine uygulanan açıklayıcı faktör analizi neticesinde madde faktör yüklerinin 0.661 ile 0.887 arasında yer aldığı görülmektedir. AFA sonucunda orijinalinde olduğu gibi beş faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Uzun vadede gelişim faktörü varyansın 14.526'sını, bütünsel kaliteli hazırlık faktörü varyansın 8.661'ini, beklentilerin planlanması faktörü varyansın 18.131'ini, iletişim faktörü varyansın 8.374'ünü,

destekleyici çevre faktörü varyansın 10.355'ini, ölçeğin tamamı ise varyansın 60.046'sını açıklamaktadır. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı ölçeğinde yer alan alt boyutlar için elde edilen alfa katsayıları kabul edilebilir sınırlar içerisinde bulunmuştur. Ölçeğe ait maddeler orijinal ölçekte olduğu gibi beş faktör altında toplanmıştır. Madde sayısı ise yeterli faktör yükü taşımadığı için orijinalinden (25 madde) farklı olarak 22'ye düşürülmüştür.

Düzeltilmiş Doğrulayıcı Faktör Analizi; Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin 22 maddeyle yapılan doğrulayıcı faktör analizi

Şekil 1. DFA sonucu oluşan yeni ölçek yapısı

Tablo 8. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğine ait uyum iyiliği indeksleri

χ^2	sd	χ^2/sd	p	GFI	CFI	RMR \leq	NFI	TLI	RMSEA
343,413	199	1,726	,000	,953	,966	,032	,924	,961	,035

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarında χ^2/sd değeri 3.0' ten daha düşük ise iyi model uyumu olarak değerlendirilir (Kline, 1998). SYGO ölçeği için bu değer incelendiğinde χ^2/sd 'nin 1.72 olduğu yani modelin iyi uyuma sahip olduğu görülmüştür. Bu çalışmada modelin

uyumunu değerlendirmek için Karşılaştırılmalı Uyum İndeksi ve gözlemlenen kovaryanslar ile serbestlik derecesine göre model tarafından anlaşılanlar arasındaki ortalama tutarsızlığı gösteren bu sebepten modelin karmaşıklığına duyarlı olan Tahminin Kök Ortalama Hata Karesi (RMSEA) kullanılmıştır. RMSEA için 0.05 veya daha küçük bir değer iyi uyumu ifade ederken 0.08' e kadar olan sayısal değerler kabul edilebilir bir uyumu ifade eder (Browne ve Cudeck, 1993). Ölçeğin sahip olduğu RMSA değeri 0.035 olarak hesaplanmış yani iyi uyum göstermiştir. CFI için, Hu ve Bentler (1999), değerlerin 0.95'e yaklaşması gerektiğini söylemişlerdir. SYGO ölçeğine ait CFI değerlerine baktığımızda 0.96 olduğunu yani gerekli uyum indeksinin sağlandığını görüyoruz. Modelin bir başka uyum iyiliği indeksi ise Goodnes of Fit Index GFI'nin 0.95 değerini, NFI'nin 0.92 değerini, CFI'nin 0.96 RMSEA'nın 0.035 değerine sahip olması modelin iyi uyum seviyesinde RMR'nin 0.03 değerinde olması ise modelin mükemmel uyum gösterdiğini ifade etmektedir. Doğrulamalı faktör analizi sonucunda elde ettiğimiz değerlere baktığımızda ölçeğin iyi uyum sağlamış olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 9. Türkçeye uyarlanan SYGO ölçeğine ait faktörlerin güvenilirlik analizleri ve AVE değerleri

Faktör	Cronbach's Alpha	AVE	CR	N
UVG	,846	0,617	0,889	5
BKH	,655	0,490	0,793	4
BP	,842	0,608	0,885	5
İLT	,840	0,672	0,891	4
D	,745	0,564	0,837	4

Doğrulamalı faktör analizi sonucunda elde edilen modelin alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik değerlerinin saptanması amacıyla alt boyutlara ilişkin güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizi tablosuna baktığımızda Uzun Vadede Gelişim alt boyutu ($\alpha=.846$) Bütünsel Kaliteli Hazırlık alt boyutu ($\alpha=.655$) Beklentilerin Planlanması alt boyutu ($\alpha=.842$), İletişim alt boyutu ($\alpha=.840$), Destekleyici Çevre alt boyutu ($\alpha=.745$) değerlerine sahip olduğunu görmekteyiz. 22 madde ve beş alt boyuttan oluşan ölçeğe ait cronbach alfa güvenilirlik katsayısı ise (.710) oldukça güvenilir düzeyde bulunmuştur.

Cronbach alfa yöntemiyle tespit edilen güvenilirlik ölçümüne ek olarak birleşik güvenilirlik (CR) ve yakınsak geçerlik (AVE) değerlerine bakılmıştır. Ölçekle elde edilen bilgilerin tekrarlanan ölçümlerde aynı veya benzer sonuçları vereceğine ve hatadan arındırılmış olduğuna güven duyulması gerekir. Cronbach's Alpha katsayısı ölçekte yer alan madde sayısı fazla olduğu durumlarda yüksek değer verdiğinden CR değeri Cronbach's Alpha katsayısının alternatifini olarak ya da onaylama aracı olarak kullanılabilir. Yakınsak geçerlilik için Fornell ve Larcker (1981)'a ait değerlendirme yöntemi kullanılmıştır. Yakınsak geçerlilik (AVE), faktöre ilişkin maddelerin faktör yüklerinin karelerinin toplamının madde sayısına

bölünmesiyle elde edilmektedir. Tüm alt boyutlar için ayrı ayrı değerlendirme yapılır. Uyum geçerliği için bileşik güvenilirlik (Composite Reliability-CR) değerinin 0.70 üzerinde olması ve her yapının açıkladığı ortalama varyans (Average Variance Extracted-AVE) değerinin 0.50 üzerinde olması gerekmektedir (Hair ve ark., 2010). Hesaplama sonucu elde ettiğimiz AVE faktör değerleri UVG 0.617, BKH 0.490, BP 0.608, İLT 0.672, DÇ 0.564 olarak, bileşik güvenilirlik değerleri ise UVG 0.889, BKH 0.793, BP 0.885, İLT 0.891, DÇ 0.837 olarak bulunmuştur. BKH faktörüne ait AVE değeri (0.490) 0.50 nin altında bulunmuştur. Uyum geçerliğini test etmek amacıyla hesaplanan ortalama yüksekte ortalama varyans için 0.4 kabul edilebilir bir değer olur (Fornell ve Larcker, 1981). Elde edilen değerler ölçeğe ait faktörlerin uyum geçerliğini sağlamış olduğunu ve alt boyutlara ait cronbach alfa değerlerinin doğruluğunu göstermektedir.

Tablo 10. SYGO Ölçeğinin normallik dağılım analizi

Faktör	Ortalama	S.S.	Basıklık	Çarpıklık
UVG	1,40	,51	,41	,94
BKH	2,87	,60	-,40	-,25
BP	1,66	,56	-,43	,49
İLT	1,64	,52	-,35	-,35
DÇ	1,63	,50	-,47	,43

Değişkenlerin normallik dağılımını test etmek amacıyla faktörlere ilişkin basıklık (kurtosis), çarpıklık (skewness) değerleri hesaplanmıştır. George ve Mallery (2010)'a göre basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında bir değere sahip olması verilerin normal dağılıma uygun olduğunu ve parametrik istatistik testlerin uygulanmasının doğru olacağını göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda değişkenlerin normal dağılım gösterdiği bulunmuştur (+2,-2). Değişkenlerin normal dağılım göstermesi sebebiyle araştırmada gerçekleştirilecek fark analizlerinde parametrik yöntemler kullanılması gerekliliği tespit edilmiştir.

Tablo 11. SYGO Ölçeğine ait kolerasyon katsayıları ve AVE değerleri

	UVG	BKH	BP	İLT	DÇ
	UVG	,617			
	BKH	,310**	,490		
Pearson	BP	,245**	,330**	,608	
Korelasyon	İLT	,258**	,570**	,844**	,672
	DÇ	,268**	,100**	,273**	,307**
					,564

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Sportif yetenek geliştirme ortamı ölçeğine ait alt boyutlar arasında anlamlı ilişki olup olmadığını saptayabilmek için Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve AVE değerleri verilmiştir. Pearson korelasyon katsayısının 0.00 ile 0.24 arasında olması zayıf ilişki, 0.25 ile 0.49 arasında olması orta düzeyde ilişki, 0.50 ile 0.74 arasında olması güçlü ilişki, 0.75 ile 1.00

arasında olması çok güçlü ilişki olarak tanımlanmaktadır (Aksakoğlu, 2013). Gerçekleştirilen istatistiksel analiz neticesinde tüm ölçek faktörleri arasındaki korelasyon katsayılarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p < .05$).

TARTIşMA

Bu bölümde Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik analiz sonuçları alanyazında yer alan benzer çalışmalarla kıyaslanarak değerlendirilecektir. Orijinal dili İngilizce olan TDEQ'nun (Talent Development Environment Questionnaire for Sport) orijinal versiyonunun yanı sıra birçok farklı dile çevirisi ve uyarlaması yapılmıştır.

Tablo 12. Cronbach's Alfa güvenilirlik analizlerinin farklı dillere göre değerleri

Faktör	Türkçe	İspanyolca	Çince	Karayıpler
UVG	0.84	0.87	0.79	0.42
BKH	0.65	0.76	0.76	0.78
BP	0.84	0.61	0.87	0.57
İLT	0.84	0.60	0.78	0.73
DÇ	0.74	0.65	0.77	0.77

Türkçe'ye uyarlanan TDEQ'nun Uzun Vadede Gelişim faktörüne ait güvenilirlik katsayısı 0.84 olarak bulunmuştur. Bu değer İspanyolca versiyonun sahip olduğu değere yakın, Çince versiyonun sahip olduğu değerden yüksek, Karayıplerde uygulanan versiyondan çok yüksektir. Bütünsel Kaliteli Hazırlık faktörünün Türkçe'ye uyarlanan versiyonundaki güvenilirlik katsayısı 0.65'tir. İspanyolca, Çince ve Karayıplerde uygulanan versiyonların BKH alt boyutuna ait değer Türkçe versiyonun güvenilirlik katsayısı değerinden daha yüksektir. Bu durum BKH faktöründe yer alan maddelerin ters kodlanmasından ve cümlelerin dikkatli okunmadığında olumsuzluk ifadelerinin algılanmasındaki güçlüklerden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Türkçe versiyonun Beklentilerin Planlanması faktörüne ait güvenilirlik katsayısı 0.84'tür. Bu değer İspanyolca ve Karayıplerde uygulanan versiyonun sahip olduğu güvenilirlik katsayı değerinden yüksek, Çince versiyonun sahip olduğu değere yakındır. İletişim faktörü için Türkçe versiyonda 0.84 güvenilirlik katsayı değerleri bulunmuştur. Türkçe'ye uyarlanan TDEQ'ya ait İletişim faktörünün sahip olduğu güvenilirlik katsayı değerleri tüm versiyonlardan yüksektir. Destekleyici Çevre alt boyutuna ait güvenilirlik katsayı değerleri 0.74 olarak bulunmuştur. Bu değer İspanyolca versiyonun sahip olduğu güvenilirlik katsayı değerinden yüksek, Çince ve Karayıplerde uygulanan versiyona yakındır.

Ölçeğe ait analizlerin yinelenen ölçümlerde benzer sonuçların sağlanacağına ve hatadan arındırılmış olduğuna güven duyulması gerekir. Bunun için bileşik güvenilirlik (CR) değerleri büyük önem arz etmektedir. Birleşik güvenilirlik; sayısal olarak birden fazla, heterojen, ancak

birbirine yakın ifadelerin genel güvenilirliğini tespit etmek amacıyla kullanılır (Raykov, 1998). Bileşik güvenilirlik değerlerinin (CR) .70'in üzerinde olması gerekmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Türkçeye uyarlanan TDEQ'nun CR hesaplamasına baktığımızda UVG faktörünün 0.88, BKH faktörünün .79, BP faktörünün .88, İLT faktörünün .89 ve DÇ faktörünün .83 değerlerine sahip olduğunu görüyoruz. Bu değerler ölçeğe ait bileşik güvenilirliğin geçerli düzeyde olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin sahip olduğu CR değerleri (UVG .80, BKH .78, BP .87, İLT .82, DÇ .87) güvenilir düzeydedir. Çinceye uyarlaması yapılmış olan TDEQ'nun CR değerleri ise (UVG .69, BKH .89, BP .79, İLT .80, DÇ .76) UVG alt boyutu dışında güvenilir aralıktadır. Karayiplerde uygulanmış olan TDEQ'nun bileşik güvenilirlik değerleri ise (UVG .42, BKH .78, BP .55, İLT .73, DÇ .75) UVG ve BP alt boyutları için olması gereken değerlerin altındadır. Türkçe uyarlaması yapılan ölçekte olduğu gibi BKH faktörü .80 den düşük değer almış ancak gerekli olan bileşik güvenilirlik değerini (0.70) sağlamıştır. Bu sebepten Türkçe'ye uyarlanmış TDEQ'nun yeterli güvenilirlik değerine sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Yakınsak geçerlilik için, ölçeğe ilişkin tüm bileşik güvenilirlik (CR) değerlerinin yakınsak geçerlik (AVE) değerlerinden büyük olması ve AVE değerinin de 0,5'ten büyük olması beklenir (Hair vd., 2010: 709). AVE değeri "Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted)"ın kısaltması olup, faktörle alakalı ifadelerin yüklerinin karelerinin toplamının madde sayısına bölünmesiyle elde edilmektedir. Her bir alt boyut için ayrı ayrı değerlendirme yapılmalıdır. Orijinal TDEQ'nun AVE değerleri (UVG .44, BKH .47, BP .56, İLT .54, DÇ .62) UVG ve BKH faktörü hariç beklenen değere sahiptir. Ölçeğin Türkçe versiyonuna baktığımızda (UVG .61, BKH .49, BP .60, İLT .67, DÇ .56) BKH alt boyutu dışındaki faktörler 0.5'in üzerindedir. AVE değeri 0.5'ten büyük olmalıdır, ancak bileşik güvenilirlik (CR) 0.6'dan yüksek bir değere sahipse ortalama varyans için 0.4 kabul edilebilir bir değer olur (Fornell ve Larcker, 1981). Buna göre Türkçeye uyarlanmış olan ölçeğin CR değerleri AVE değerlerinden büyük ve BKH faktörü 0.4'ten yüksek bir değere sahip olduğu için yeterli yakınsak geçerliğe sahiptir.

Tablo 13. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin farklı versiyonlarının uyum iyiliği indeksleri

	x ²	sd	x ² / sd	p	CFI	RMR≤	RMSEA
Türkçe	343,41	199	1,726	,000	,966	,032	,035
İspanyolca	499,64	305	1,638	,000	,900	,055	,045
Çince	478,51	265	1,805	,000	,914	,051	,055
Karayipler	423,00	260	1,626	,000	,915	,052	,042
Orijinal	366,56	265	1,383	,000	958	,055	040

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen x^2/sd değerlerine baktığımızda orijinal formun (1.38) ve farklı versiyonların (Türkçe 1.72, İspanyolca 1.63, Çince 1.80, Karayipler V. 1.62) birbirlerine yakın değerlere sahip olduğu ve 3.0'ten düşük olduğu görölmektedir. DFA sonucunda elde edilen değer 3.0'ten az ise model iyi uyum sağlamış olarak değerlendirilir (Kline, 1998). Bu durumda tüm versiyonların iyi uyuma sahip olduğunu söylemek mümkündür.

DFA sonucunda ulaşılan RMSEA değerleri tüm versiyonlar (Türkçe .035, İspanyolca .045, Çince .055, Karayipler V .042) ve orijinal ölçek (.040) için iyi uyumu göstermektedir. RMSEA değerinin 0.05 veya daha düşük olması iyi uyumu belirtirken, 0.08' e kadar olan değerler ise kabul edilebilir bir uyumu düzeyini göstermektedir. (Browne ve Cudeck, 1993).

CFI değerlerine baktığımızda farklı dil versiyonlarının (Türkçe .966 İspanyolca .900, Çince .914, Karayipler V .915) birbirine yakın değerlere, orijinal formun ise .958 değerine sahip olduğunu görmekteyiz. Hu ve Bentler'e (1999) göre CFI değerinin iyi uyum sağlayabilmesi için 0.95'e yakın olması gerekmektedir. DFA sonucunda elde edilen CFI değerleri tüm dil versiyonları için iyi uyum gösterdiğini söyleyebiliriz. Ayrıca iyi uyumu desteklemesi açısından RMR'nin 0.05 ten küçük olması gerekir. Bu değer farklı dil versiyonları için (Türkçe .032 İspanyolca .055, Çince .051, Karayipler V .052) iyi uyum göstermekte ve orijinal ölçeğin RMR değerine yakın görünmektedir.

Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde alanyazında yer alan yeterlilik değerlerine sahip olduğu ve iyi uyum gösteren bir ölçek olduğu görölmektedir. Bu sonuçlar Türkçe'ye uyarlanan TDEQ'nun geçerli bir ölçek yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı Li ve arkadaşları tarafından (2015) geliştirilen ve original adı 'Talent Development Environment Questionnaire' olan ölçeğin Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik güvenirlilik çalışmasını yapmaktır. Bu ölçeğin temel özelliği 13-18 yaş arası yani gelişim çağında olan sporcuların yetenek gelişimleriyle ilgili bilgi edinmektir. Ölçekte yer alan alt boyutlara ait ifadeler sporcunun gelişim beklentisi, kaliteli hazırlık durumu, kariyer düzenlemesi, çevre ile iletişim ve aile, antrenör desteğiyle ilgilidir. Sporcu tarafından ölçeğe verilecek samimi cevaplar problemin kaynağını bulmak açısından büyük önem arz etmektedir. Yaşanılan problemleri çözüme kavuşturamamak sporcunun performansını olumsuz yönde etkileyecektir. Bu açıdan baktığımızda yetenek gelişimini etkileyen faktörlerin en kısa sürede ve en kolay yolla tespit edebilmesi açısından Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği kullanışlı bir envanter olacaktır.

Sonuç olarak, orijinal formu 25 madde, 5 alt boyuttan oluşan ölçek (Talent Development Questionnaire for Sport) Türkçe'ye uyarlanmış ve gerekli geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda 22 maddeden oluşan, 5 alt boyutlu, 6'lı likert tipinde ve Türkçe'ye uygun bir ölçek elde edilmiştir. Ölçekten elde edilecek puan, BKH faktörü normal puanlamaya döndürüldüğünde maksimum 132 olacaktır.

Çalışmada elde edilen bulgular Türkçe'ye uyarlanan TDEQ'nun alanyazın geçerliğine pozitif yönde etki etmekte ve Türkiye'deki sporcular için normatif veriler ile kullanıldığında Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği'nin geçerliğine güvence sağladığı görölmektedir. İlerleyen yıllarda sporcularla ilgili yetenek gelişimi konusunda yapılacak araştırmalarda yaptığımız çalışma referans noktası olarak kullanılabilir niteliktedir.

İngilizceden Türkçe'ye çevirisi yapılan ve geçerlik, güvenirlik analizleri sonucunda Türkçe kullanıma hazır hale getirilen Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği sportif mecralarda kolayca uygulanabilir bir envarterdir. Maddelerin kolay anlaşılabilir olması küçük yaştaki çocukların okuduklarını rahat bir şekilde anlayarak en doğru cevabı vermesine yol açmakta ve ölçeğin güvenilirliğini arttırmaktadır.

Ölçekte yer alan maddelerin kısa cümlelerden oluşması ve toplamda on dakika gibi kısa bir sürede tamamlanabilmesi sebebiyle zamandan tasarruf sağlar. Özellikle sporcuların yetenek gelişimini sürekli olarak takip eden kulüpler ve kişisel antrenörler, gelişimde meydana gelen bir aksamanın ya da duraksamanın sebebini görebilmek için Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği kullanabilir. SYGOÖ tüm sportif branşlar için uygundur. Antrenörlerin ölçek doldurulurken, ölçekte antrenörlerle alakalı maddeler yer alması sebebiyle, sporcuların yanında olmaması gerekmektedir. Ölçek uygulanırken sporcunun yalnız kalması daha doğru cevaplar vermesine sebep olacaktır. Türkçe'ye uyarlanmış olan Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği 13-18 yaş arasında ve herhangi bir spor branşında yer alan sporcuların yetenek gelişimleriyle alakalı verilerin elde edilmesini sağlayan kullanışlı bir envarterdir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalenin yazarları arasında, çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Yunus BERK %50, Seydi Ahmet AĞAOĞLU %50

KAYNAKLAR

Abbott, A., Collins, D. (2002). A theoretical and empirical analysis of a 'state of the art' talent identification model. High Ability Studies. 13(2). 157-78.

Aksakoğlu, H. (2013). Ticaret Meslek Liselerinde Verilen Muhasebe Eğitiminin Muhasebecilik Mesleğine Uygunluğu: Bursa İli Örneği. Zonguldak: Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bompa, T.O. (1999). *Periodization. Theory and methodology of training*. 4th ed. Champaign, IL. Human Kinetics.
- Bompa, T.O. (2009). *Antrenman kuramı ve yöntemi*. Ankara: Spor.
- Browne, M.W., Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In: *Testing structural equation models*. Eds: Bollen, K.A. and Long, J.S. Newbury, CA: Sage. 132-162.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. 32(32). 470-483.
- Connaughton, D., Hanton, S., Jones, G. (2010). The development and maintenance of mental toughness in the world's best performers. *Sport Psychol.* 24(2). 168–93.
- Deci, E.L., Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-determination in Human Behaviour*. New York, USA: Plenum.
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T., Tesch-Römer, C. (1993). The Role of Deliberate Practice in the Acquisition of Expert Performance. *Psychological Review*. 100. 363-406.
- Fornell, C., Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1). 39-50.
- George, D., Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. 17.0 update. Boston: Pearson.
- Gould, D., Collins, K., Lauer, L. (2007). Coaching life skills through football: a study of award winning high school coaches. *J. Appl. Sport Psychol.* 19(1). 16–37. doi:10.1080/ 10413200601113786.
- Gould, D., Dieffenbach, K., Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *J. Appl. Sport. Psychol.* 14(3). 172–204. doi:10.1080/ 10413200290103482.
- Gözüm S, Aksayan S (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 4 (2): 9-20.
- Gucciardi, D.F., Gordon, S., Dimmock, J.A. (2009). Understanding the coach's role in the development of mental toughness: perspectives of elite Australian football coaches. *J. Sports. Sci.* 27(13). 1483–96. doi:10.1080/02640410903150475
- Gullich, A., Emrich, E. (2006). Evaluation of the support of young athletes in the elite sports system. *Eur J Sport Soc.* 2. 85–108.
- Hair, J., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. (Seventh Ed). Upper Saddle River: Pearson Education.
- Holt, N.L., Dunn, J.G. (2004). Toward a grounded theory of the psychosocial competencies and environmental conditions associated with soccer success. *Journal of applied sport psychology*. 16(3). 199-219.
- Howe, M.J.A., Davidson, J.W., Sloboda, J.A. (1998). Innate talents: Reality or myth? *Behavioral and Brain Sciences*. 21. 399-442.
- Hu, L., Bentler, P.M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling* 6. 1-55.
- Kline, R.B. (1998). *Principles and practice of structural equation modelling*. New York, NY: The Guildford Press.
- Li, C., Wang, C.K.J., Pyun, D.Y., Martindale, R. (2015). Further development of the talent development environment questionnaire for sport. *Journal of Sports Sciences*, 33, 1831-1843. doi:10.1080/02640414.2015.1014
- Martindale, R. J., Collins, D., Daubney, J. (2005). Talent development: A guide for practice and research within sport. 57(4). 353-375.
- Martindale, R.J.J., Collins, D., Abraham, A. (2007). Effective talent development: the elite coach perspective in UK sport. *J. Appl. Sport. Psychol.* 19(2). 187–206. doi:10.1080/1041320070118 8944.
- Murathı, S. (2003). *Çocuk ve spor antrenman bilimi yaklaşımıyla*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Özdamar K (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi I*. 5. Baskı, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdamar, K. (2011). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi-1*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

- Rees, T., Freeman, P., Bell, S. (2012). Three generalizability studies of the components of perceived coach support. *J. Sport Exerc. Psychol.* 34(2). 238–51.
- Rees, T., Salvatore, J., Coffee, P. (2013). Reversing downward performance spirals. *J. Exp. Soc. Psychol.* 49(3). 400–3. doi:10.1016/J.Jesp.2012.12.013.
- Starkes, J.L., Deakin, J., Allard, F. Hodges, N.J., Hayes, A. (1996). Deliberate Practice in Sports: What is it Anyway? In Ericsson, K. A. (Ed.). *The Road to Excellence: The Acquisition of Expert performance in the Arts and Sciences.* Sports and Games. 81-106.
- Thomas, P.K., Murphy, S.M., Hardy, L. (1999). Test of performance strategies: development and preliminary validation of a comprehensive measure of athletes' psychological skills. *Journal of Sports Sciences.* 17. 697–711.
- Ward, P., Hodges, N.J., Williams, A.M., Starkes, J.L. (2004). Deliberate Practice and Expert Performance. In Williams, A. M., & Hodges, N. J. (Eds.), *Skill Acquisition in Sport.*

EK-1. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği

Uzun Vadede Gelişim	
Antrenmanım uzun vadede etkili bir şekilde gelişmeye yardımcı olmak için özel olarak tasarlanmıştır.	UVG1
Antrenörüm antrenman ve müsabakada yaptıklarımın kazanmaktan çok daha önemli olduğunu söyler.	UVG2
Vaktimin çoğunu antrenörümün üst/profesyonel seviyede başarılı bir şekilde yarışabilmek için ihtiyaç duyacağımı söylediği beceri ve özellikleri geliştirerek harcarım.	UVG3
Antrenörüm hata yaparak öğrenmeye izin verir.	UVG4
Performansımda düşüklük yaşasam bile bana güzel fırsatlar sunulur.	UVG5
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	
Antrenörüm benimle nadiren sağlığımla ilgili konuşur. (T)	BKH1
Yanlış gidebilecek şeylerle nasıl başa çıkacağım konusunda plan yapmak için nadiren cesaretlendirilirim. (T)	BKH2
Branşımda gelişmek için neler yapmam gerektiğine dair yönergeler çok açık değildir. (T)	BKH3
Antrenman, müsabaka ve toparlanmayı nasıl dengeleyeceğim konusunda fazla eğitim almam. (T)	BKH4
Beklentilerin Planlanması	
Antrenörlerim benimle ve başarmaya çalıştıklarımla ilgili ebeveynlerimle konuşmak için zaman ayırırlar.	BP1
Ebeveynlerimin verdiği tavsiyeler ile antrenörlerimin verdiği tavsiyeler birbirine uyar.	BP2
Gelişimim ve kişisel performansım bireysel açıdan düzenli olarak değerlendirilir.	BP3
Spor gelişimim ile ilgili verilen kararların çoğunda yer alırım.	BP4
Antrenörümle düzenli olarak bireysel gelişimime özel amaçlar belirleriz.	BP5
İletişim	
Antrenörümle birlikte düzenli olarak branşımda en üst seviyeye çıkmak için yapmam gereken şeyleri konuşuruz (örn, antrenman ortamı, yarışma performansı, fiziksel olarak, zihinsel olarak, teknik olarak, taktik olarak).	İLT1
Antrenörümle şu anki ve/veya geçmişteki dünya standartlarındaki sporcuların başarılı olmak için neler yaptıklarını konuşuruz.	İLT2
Antrenörümle birlikte sıklıkla bir sonraki büyük sınavımın gerçekleşmeden önce ne olacağını bulmaya çalışırız.	İLT3
Antrenörüm antrenman ve yarışma programımın birlikte gelişimime nasıl yardımcı olduğunu açıklar.	İLT4
Destekleyici Çevre	
Spor gelişimime yardımcı olması için farklı uzmanlara ulaşabilirim (örn. fizyoterapist, spor psikologu, kondisyoner, beslenme uzmanı, yaşam koçu).	DÇ1
İhtiyacım olduğunda antrenörümü ya da diğer destek görevlilerini görme şansını bulurum (örn. fizyoterapist, psikolog, kondisyoner, beslenme uzmanı, yaşam koçu).	DÇ2
Antrenörüm düzenli olarak branşımda başarmak istediklerimle ilgili olarak beni destekleyen diğer kişilerle görüşür (örn. fizyoterapist, spor psikologu, güç ve kondisyon antrenörü, beslenme uzmanı, yaşam koçu).	DÇ3
Branşımda bana yardımcı olanlar benim için en iyi olanın ne olduğu konusunda birbirleriyle aynı fikirdedirler (örn. antrenörler, fizyoterapistler, spor psikologları, kondisyonerler, beslenme uzmanları, yaşam koçları).	DÇ4

EK-2. Sportif Yetenek Geliştirme Ortamı Ölçeği Alt Boyutları ve Likert Tipi

Alt Boyutlar	Açıklama
Uzun Vadede Gelişim	Gelişim programlarının ne dereceye kadar sporcuların uzun vadeli başarılarına yardımcı olmak üzere özel olarak planlandığı (örn. temel antrenman ve tamamlanmış gelişim, devam eden fırsatlar, ve kazanmaya yapılan vurguda azalma).
Bütünsel Kaliteli Hazırlık	Müdahale programlarının ne dereceye kadar spor ortamının hem içinde hem de dışında hazırlandığı (örn. ilgili antrenör, açık rehberlik, zihinsel hazırlık ve dengeli yaşam).
Beklentilerin Planlanması	Spor gelişimi için hedeflerin ne dereceye kadar uyumlu belirlendiği (örn. hedef belirleme, hedef değerlendirmesi ve bireysel hedefler).
İletişim	Antrenörlerin ne dereceye kadar sporcu ile hem resmi hem de resmi olmayan ortamlarda etkin bir şekilde iletişim kurduğu (örn. gelişme yolu, antrenmanların mantığı ve geri bildirim).
Destekleyici Çevre	Tüm alanlarda sporcu için tutarlı, ulaşılabilir ve geniş kapsamlı bir destek ağının ne ölçüde mevcut olduğu (ör. profesyoneller, ebeveynler, antrenörler ve okullar).

Responses	Cevaplar
Strongly Agree	Kesinlikle Katılıyorum
Agree	Katılıyorum
Agree a little bit	Kısmen Katılıyorum
Disagree a little bit	Kısmen Katılmıyorum
Disagree	Katılmıyorum
Strongly Disagree	Kesinlikle Katılmıyorum